

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 18/2017-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. januára 2017 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti ADEK group, s. r. o., 1. mája 4312, Liptovský Mikuláš, podanú obchodnou spoločnosťou AZARIOVÁ & RUŽBAŠÁN Law firm s. r. o., Kmeťova 26, Košice, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Róbert Ružbašán, pre namietané porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Žiline č. k. 5 Co 392/2015-286 z 27. októbra 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti ADEK group, s. r. o., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

1. Sťažnosťou podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 23. marca 2016 sa obchodná spoločnosť ADEK group, s. r. o., 1. mája 4312, Liptovský Mikuláš (ďalej len „sťažovateľka“), domáhala vydania nálezu, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie jej v záhlaví označených základných práv a slobôd rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 5 Co/392/2015-286 z 27. októbra 2015 a ktorým by napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

2. Predpokladom úspešného uplatnenia námietky porušenia základných práv a slobôd v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je splnenie všeobecných a osobitných náležitostí vyplývajúcich z § 20 a § 50 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ako aj ďalších procesných podmienok vyplývajúcich z § 53 zákona o ústavnom súde.

3. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorými namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, je kvalifikovaná princípom subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o namietaných zásahoch rozhoduje len v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, že účinky výkonu tejto právomoci všeobecnými súdmi nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve. Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04). V súvislosti s tým ústavný súd opakovane judikuje, že pri uplatňovaní tejto právomoci nie je jeho úlohou zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, II. ÚS 231/04).

4. Podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd (každý) návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

5. Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti ústavný súd zistil, že k sťažnosti nebolo pripojené splnomocnenie za zastupovanie navrhovateľa advokátom, ktoré je v zmysle § 20 ods. 2 jednou z esenciálnych náležitostí návrhu na začatia pred ústavným súdom. Pripojenú kópiu „*generálnej plnej moci*“, ktorú sťažovateľka udelila advokátovi ešte 1. júla 2014, t. j. v čase, keď napadnutý rozsudok krajského súdu ani nebol vydaný, ústavný súd nepovažuje za takú, ktorá je splnením uvedenej zákonnej požiadavky.

6. Podľa § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov advokát je povinný dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Osobitne to platí pre všetky zákonom ustanovené náležitosti úkonov, ktorými začína konanie pred ústavným súdom (pozri sp. zn. II. ÚS 117/05 z 11. mája 2005).

7. Nedostatky zákonom predpísaných náležitostí návrhov účastníkov ústavný súd nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti, keďže na taký postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom a publikovaná

judikatúra, z ktorej jednoznačne vyplýva, ako tieto nedostatky posudzuje (napr. IV. ÚS 77/08, I. ÚS 368/2010, IV. ÚS 322/2010, IV. ÚS 399/2010, III. ÚS 357/2010, III. ÚS 267/2010, II. ÚS 309/2010, III. ÚS 262/2010, III. ÚS 210/2010, I. ÚS 162/2010, IV. ÚS 234/2010, III. ÚS 206/2010, IV. ÚS 159/2010, IV. ÚS 213/2010, IV. ÚS 134/2010, I. ÚS 57/2015, I. ÚS 337/2015).

8. Okrem toho iba za predpokladu, že sťažovatelia vyčerpajú všetky im dostupné právne prostriedky súdnej a inej právnej ochrany svojho základného práva alebo slobody a pri ich uplatnení nie sú úspešní, môžu sa uchádzať o ochranu tohto základného práva alebo slobody sťažnosťou podanou ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. IV. ÚS 193/2010, I. ÚS 178/2011, IV. ÚS 453/2011). Zmyslom a účelom realizácie zásady vyčerpania opravných prostriedkov a iných právnych prostriedkov na ochranu základných práv a slobôd sťažovateľa je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci, teda aj všeobecných súdov v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré sú v občianskom súdnom konaní povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde. Z uvedeného vyplýva, že sťažnosť možno ústavnému súdu podať iba vtedy, ak sťažovateľ ešte predtým vyčerpал všetky opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje. V opačnom prípade je sťažnosť neprípustná (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, III. ÚS 114/2010, III. ÚS 126/2012, III. ÚS 115/2014).

9. Uvedené v bodoch 7 a 8 znamená, že sťažovatelia nemajú podľa ústavy, zákona o ústavnom súde a stabilizovanej judikatúry ústavného súdu na výber, ktorý z oboch ústavne

existujúcich systémov súdnej ochrany využijú, ale sú povinní postupovať od súdnej ochrany poskytovanej všeobecnými súdmi k súdnej ochrane, na ktorú je kompetentný ústavný súd. Toto „poradie“ sa nedá sťažovateľmi ovplyvniť a jeho vnútorná logika vychádza z toho, že aj všeobecné súdnictvo je zodpovedné za ochranu základných práv a slobôd na úrovni jeho právomocí (čl. 142 ods. 1 ústavy v spojení s § 1 a § 7 Občianskeho súdneho poriadku účinného do 30. júna 2016, resp. s čl. 2, čl. 3 a čl. 16 Civilného sporového poriadku účinného od 1. júla 2016).

10. Pri posúdení splnenia uvedenej procesnej podmienky konania ústavný súd vychádzal z tvrdenia, že *„sťažovateľ podal dovolanie proti prvému rozsudku Krajského súdu v Žiline v predmetnej veci, kde dôvodil vyššie uvedenými skutkovými okolnosťami a právnym posúdením, pričom rozhodnutím dovolacieho súdu bol prvý rozsudok Krajského súdu v Žiline zrušený z iných dôvodov ako z dôvodov uvedených v tejto sťažnosti, a to z procesných dôvodov pri oznámení rozhodnutia odvolacieho súdu. Opätovné podanie dovolania sťažovateľom proti druhému rozsudku Krajského súdu v Žiline by bolo z uvedeného dôvodu nadbytočné, nakoľko sťažovateľ už túto možnosť využil proti prvému rozsudku Krajského súdu v Žiline.“*

11. Uvedený názor sťažovateľky je mylný a vzhľadom na účel dovolacieho konania, ktorého podmienky v tom čase upravovali § 236 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku, nemá žiadnu zákonnú oporu.

12. Z napadnutého rozsudku krajského súdu, ktorý tvoril prílohu sťažnosti, zreteľne vyplýva, prečo sa Najvyšší súd Slovenskej republiky v uznesení sp. zn. 3 Cdo 385/2015 z 11. júna 2015 dovolacími dôvodmi sťažovateľky týkajúcimi sa skutkových okolností daného prípadu a ich právnym posúdením nezaoberal, čo však automaticky neznamená, že by tak neurobil, pokiaľ by neexistovali vady procesného postupu krajského súdu pri doručovaní vyjadrenia protistrany sťažovateľke, ako aj pri verejnom vyhlásovaní rozsudku.

13. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na to, že mu zásadne neprislúcha hodnotiť vykonané dôkazy (vyjadrenia fyzických osôb a právnických osôb, listiny, výsluchy

svedkov, znalecké dokazovanie a iné), resp. ich dostatočnosť pre rozhodnutie všeobecného súdu vo veci samej. Takýto postup ústavného súdu by bol nielen v príkrom rozpore s právomocami ústavného súdu, ale popieral by základnú zásadu ústnosti a základnú zásadu bezprostrednosti súdneho konania, ktoré vytvárajú najlepšie predpoklady na zistenie materiálnej pravdy (III. ÚS 507/2012, IV. ÚS 19/2012). Pokiaľ všeobecné súdy ústavné garancie vyplývajúce najmä z čl. 46 až čl. 50 ústavy rešpektujú, ústavný súd nie je oprávnený znovu „hodnotiť“ hodnotenia dôkazov všeobecnými súdmi, a to dokonca ani vtedy, keby sa s hodnotením sám nestotožňoval (II. ÚS 593/2011).

14. Pod právom na spravodlivý súdny proces vo vzťahu k vykonávaniu dokazovania preto treba rozumieť, že účastníkovi konania musí byť poskytnutá možnosť podieľať sa zákonom ustanoveným spôsobom na dokazovaní, čo znamená dôkazy navrhovať, byť prítomný na vykonávaní dokazovania [§ 122 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“)] vrátane práva klásť účastníkom otázky (§ 126 ods. 3 OSP) a k navrhovaným a už vykonávaným dôkazom sa vyjadrovať (§ 123 a § 129 ods. OSP; m. m. III. ÚS 60/04). Do obsahu tohto práva však nepatrí právo účastníka konania (dotknutej osoby) vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (m. m. I. ÚS 97/97), ani domáhať sa toho, aby všeobecné súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá účastník konania (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03). Právo na súdnu ochranu nemôže byť porušené tým, že všeobecný súd vysloví svoj právny názor, rozhodne na jeho základe a svoje rozhodnutie náležite odôvodní (II. ÚS 77/06).

15. Pokiaľ sa teda sťažovateľka domnievala, že jej zo strany krajského súdu, nebola poskytnutá náležitá súdna ochrana, mohla ním vydaný rozsudok, ktorý nadobudol právoplatnosť 25. januára 2016, opätovne napadnúť prostredníctvom mimoriadneho opravného prostriedku – dovolania, čo však neurobila. Takýto postup sťažovateľky je nepochopiteľný obzvlášť v prípade, ak bez tomu zodpovedajúcej procesnej aktivity presvedča ústavný súd o opodstatnenosti svojej sťažnosti.

16. Skutočnosť, že sa všeobecný súd pri svojom rozhodovaní odchyľil od predstáv a očakávaní sťažovateľa, ešte neznamená, že došlo k porušeniu jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (podobne napr. II. ÚS 3/97, I. ÚS 225/05, II. ÚS 56/07, I. ÚS 232/08, III. ÚS 179/2013, III. ÚS 429/2015, III. ÚS 104/2016, III. ÚS 113/2016). Všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania. Procesný postoj účastníka konania zásadne nemôže bez ďalšieho dokazovania implikovať povinnosť všeobecného súdu akceptovať jeho návrhy, procesné úkony a obsah opravných prostriedkov a rozhodovať podľa nich. Všeobecný súd je však povinný na tieto procesné úkony primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným poriadkom, a to aj pri rešpektovaní druhu civilného procesu, v ktorom účastník konania uplatňuje svoje nároky alebo sa bráni proti ich uplatneniu, prípadne štádia civilného procesu (IV. ÚS 329/04, II. ÚS 106/05, III. ÚS 32/07, III. ÚS 302/09, III. ÚS 75/2010).

17. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že argumentácia sťažovateľky nie je spôsobilá spochybniť závery vyplývajúce z napadnutého rozsudku krajského súdu, a keďže sťažovateľka nevyužila svoje zákonné oprávnenie podať proti napadnutému rozsudku krajského súdu mimoriadny opravný prostriedok, jej sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí a pre neprípustnosť.

18. Ďalšími požiadavkami sťažovateľky sa ústavný súd nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v danom prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. januára 2017